

Ansvar i hemsjukvården

Bakgrund

Den utveckling som vi sett under ganska lång tid även i Skåne sammanfattas på ett bra sätt i socialstyrelsens rapport "Hemsjukvård i förändring" som publicerades i november 2008. I denna sägs bl a följande:

"Socialstyrelsens enkätundersökning visar tydligt att det har skett en utveckling mot att alltmer avancerade hälso- och sjukvårdsinsatser utförs i den enskildes hem, det vill säga i ordinärt eller särskilt boende. Allt fler patienter får också hemsjukvård. Samtidigt har antalet platser i slutenvården minskat".

Något som också speglas i det svar som socialstyrelsen lämnat på en skrivelse från Kommunförbundet Skåne i frågan. I svaret sägs bl a följande:

"Den tekniska utvecklingen har gjort det möjligt att bedriva en god vård i hemmet under slutenvårdsliknande former. Gränsen för basal- respektive avancerad sjukvård låter sig därmed inte längre beskrivas så tydligt som det är uttryckt i hälso- och sjukvårdslagen.

Med dagens reglering av ansvaret får kommunerna inte ta över ansvaret för avancerade sjukvårdsinsatser. Det skulle annars vara ett sätt att få en gemensam organisation som kan tillgodose individens samlade behov av hemtjänst och (basal och avancerad) hemsjukvård".

Nationellt perspektiv

Regeringen har tillsatt en nationell samordnare med uppdrag att stödja landsting och kommuner i processen att föra över ansvaret för hemsjukvården från landstinget till kommunerna. Syftet med uppdraget är att på frivillig väg få ett enhetligt kommunalt huvudmannaskap för den kommunala hälso- och sjukvården och hemsjukvården i landet. Den nationella samordnaren ska även utreda frågan om kommunerna ska ges befogenhet att kunna anställa eller på annat sätt tillhandahålla läkare, samt **i övrigt belysa frågan om kommunernas faktiska förutsättningar att bedriva hemsjukvård.**

I mars träffade representanter från Region Skåne och Kommunförbundet Skåne huvudsekreteraren i utredningen tillsammans med en representant för Sveriges kommuner och landsting för att diskutera kommunens hemsjukvårdsansvar.

Huvudsekreteraren förklarade att ur juridiskt perspektiv är det kommunala hemsjukvårdsansvaret (kompetensen) enligt gällande lag på primärvårdsnivå, d.v.s. kommunen får endast ta över ansvaret för sådan hemsjukvård som är

primärvårdsläkarledd. Vill man förändra detta till att även omfatta sjukhusläkarledd hemsjukvård krävs en lagändring.

Eftersom två län, Kalmar och Västra Götaland, redan har en ansvarsfördelning som reglerar att kommunen även får utföra sjukhusläkarledd hemsjukvård, så är det troligt att utredningen, som lämnar sitt förslag i slutet av juni 2011, kommer med ett förslag kring en utökning av den kommunala kompetensen.

Ansvarsfördelning i Skåne

Vår ursprungliga ansvarsöverenskommelse om hemsjukvården är från 1997 och slöts inför bildandet av Region Skåne. I denna slås fast att hemsjukvården i Skåne skall vara primärvårdsbaserad och kommunal samt att parallella hemsjukvårdsorganisationer ska undvikas. Ansvaret för alla insatser som utförs i ordinärt boende av primärvårdsanställd sjukvårdsutbildad personal överfördes till kommunerna och resurser motsvarande detta reglerades via en skatteväxling mellan Region Skåne och kommunerna.

Den senaste revideringen av överenskommelsen genomfördes 2010 och resulterade i "Överenskommelse som reglerar ansvar och samverkan inom hälso- och sjukvårdsområdet mellan Region Skåne och kommunerna i Skåne".

Kommunens hemsjukvårdsansvar

Kommunens hemsjukvårdsansvar är på primärvårdsnivå dvs. ansvar för de patienter med fortsatt behov av hälso- och sjukvårdsinsatser på primärvårdsnivå som ansvaras för och hanteras i den regionala primärvården. Hemsjukvård erbjuds i de fall patienten utifrån tröskelprincipen inte kan ta sig till primärvårdens enhet. Kommunens kontakt är primärvården och kommunens hemsjukvård är primärvårdsläkarledd. Sjukhusläkarledd hemsjukvård ingår inte i överenskommelsen om den nuvarande kommunala hemsjukvården.

Konkret innebär det att i de fall den kommunala vården kräver ordination av läkare måste följande förutsättningar vara uppfyllda:

- Läkare på primärvårdsnivå ska godkänna all överföring av vårdansvaret i sin helhet för enskilda patienter från slutenvård till primärvård och kommunal hemsjukvård och påtar sig därmed ansvaret för att koordinera de olika aktörernas insatser. Det ska finnas en klar och tydlig "back up"/stöd till legitimerad sjukvårdspersonal i den kommunala hälso- och sjukvården med ett tydligt läkaransvar på primärvårdsnivå. Vem som är ansvarig läkare ska således alltid klart framgå.
- Primärvårdsläkaren/familjeläkaren eller motsvarande måste kunna göra hembesök, såväl planerade som akuta.

Assisterad påsdialys

Den 25 januari 2011 kom Kommunförbundet Skåne efter politiska överläggningar med Region Skåne överens om en tillfällig lösning för de två patienterna från Eslöv och Staffanstorp samt nytillkommande patienter. Överenskommelsen innebar att kostnaderna för patienter som har assisterad påsdialys i hemmet, skulle delas lika mellan kommunen och Region Skåne.

I konsekvens med ovanstående skrivning om kommunens hemsjukvårdsansvar så upphör denna överenskommelse att gälla från och med 1 september 2011. Det innebär att den kommunala hälso- och sjukvården inte har något ansvar för insatser som rör patienter som har behov av assisterad pådialys i hemmet, utan ansvaret och därmed kostnaden ligger på sjukhus-/specialistvården i Region Skåne.

Tillämpning av ansvarsöverenskommelser m m

Efterhand har det blivit tydligt att det i olika verksamheter saknas kunskap om ansvarsöverenskommelser och andra gemensamma policys, rutiner m m som finns mellan kommunerna och Region Skåne och framförallt hur de ska tillämpas. En viktig och nödvändig uppgift framöver blir att gemensamt fundera över hur vi på bästa sätt skapar förutsättningar för att föra ut nödvändig kunskap i verksamheterna, speciellt till ansvariga chefer ute ”på fältet”. Det är en svår men nödvändig uppgift om vården och omsorgen kring den enskilde patienten ska kunna förbättras.

Kommunförbundet Skåne

Kenneth Gravin

Katarina Rasmusson

Region Skåne

Lenart Areskog